

การสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติการกิจหน่วยงานภาครัฐ ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย

Monitoring and Giving Recommendations on The Implementation of Government Agencies' Missions of The Good Governance Committee of Loei Province

1. จิรวัดน์ วัฒนธนาม*, 2. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์

1. Jirawat Watthanathanom, 2. Sukhaphat Anonjarn

1., 2. สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

1., 2. Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding Author E-mail: mtinsloe@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การปฏิบัติการกิจการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย 2) ผลการปฏิบัติการกิจในการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย และ 3) การสร้างเครือข่ายการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์การสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติการกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย ตามหลัก SWOT Analysis ด้านจุดแข็ง พบว่ามีการตรวจสอบจากภาคประชาชน จุดอ่อนคือการขาดงบประมาณ โอกาสคือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนรวม มีการสร้างเครือข่ายแต่ยังมีอุปสรรคคือการให้รายละเอียดโครงการไม่ครบถ้วน

2. ผลการในการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะปฏิบัติการกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย พบว่าขาดงบประมาณการออกตรวจงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เพราะปริมาณโครงการในจังหวัดมีจำนวนมากทำให้ไม่สามารถสอดส่องโครงการต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมาย

3. การสร้างเครือข่าย พบว่าการหาเครือข่ายที่มีจิตอาสาค่อนข้างยาก และยังขาดความรู้การเป็นเครือข่ายที่ดี และมีองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับคือ มีการตรวจสอบโดยภาคประชาชนเรื่องแนวทางปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นผลให้การทำงานของภาครัฐเกิดประโยชน์สูงสุด สนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ เปรียบเสมือนเป็นแนวกันไฟ คอยป้องกันไฟที่อาจจะก่อความเสียหายได้ เป็นการป้องปรามการทุจริตภาคประชาชน ผ่านการสอดส่องและเสนอแนะ และมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการ นำไปสู่การพัฒนาที่ควรเพิ่มประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น โดยการเพิ่มการพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด บทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ควรปรับเปลี่ยนแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: 1. การสอดส่อง; 2. การให้ข้อเสนอแนะ; 3. คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

ABSTRACT

This research article aims to 1) analyze the performance of the mission to monitor and provide recommendations to government agencies of the Loei Provincial Governance Committee 2) the results of the mission to monitor and provide recommendations to government agencies. and 3) creating a network for monitoring and giving recommendations to the Loei Provincial Governance Committee. It is qualitative research. Structured interviews were used as a research tool. The target group totaled 25 people. Data were analyzed using descriptive methods.

The results of the research found that:

1. Analysis of monitoring and giving recommendations on the performance of government agency missions by the Loei Province Good Governance Committee according to the principles of SWOT Analysis for strengths. It was found that there was an inspection from the sector. population The weak point is the lack of budget. The opportunity is to allow people to participate in all sectors. A network has been created, but there is still an obstacle in not providing complete details of the project.

2. The results of monitoring and giving recommendations for the performance of missions of government agencies by the Loei Provincial Good Governance Committee. It was found that there was a lack of budget for inspecting the work of the Provincial Governance Committee. Because the number of projects in the province is large, it is not possible to monitor various projects. achieve the target and

3. create a network Found that finding a network with volunteers is quite difficult. and still lack knowledge of being a good networker And there is new knowledge gained. There is an inspection by the public sector regarding practices in accordance with the principles of good governance. As a result, the work of the government sector is most beneficial. Responding to the needs of the people is important. It's like a fire line. Prevent fire that may cause damage. It is to prevent corruption in the public sector. Through surveillance and suggestions and there are suggestions for developing the process Leading to developments that should make educational issues more clear. By increasing the development of the knowledge potential of the Provincial Governance Committee. Roles and duties that should be changed and amended to keep up with the changes in today's world

Keywords: 1. surveillance; 2. Suggestion; 3. provincial governance committee

บทนำ

จากแนวความคิดของคำว่า “อำนาจ” รัฐจะต้องแบ่งแยกอำนาจออกไปให้กับองค์กรต่าง ๆ ไม่ควรให้มีอำนาจทางการปกครองใดที่จะมีอำนาจได้อย่างเด็ดขาดถาวร เพราะอำนาจเมื่อไปรวมตัวกันอยู่ที่องค์กรใดเพียงองค์กรเดียว อำนาจนั้นอาจไปลดทอนต่อเสรีภาพของประชาชนได้ จึงให้เกิดการกระจายอำนาจออกไปตามส่วนการปกครองต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการคานอำนาจซึ่งกันและกันซึ่ง หลักการแบ่งแยกอำนาจนี้ ถูก

เสนอโดย Montesquieu นักคิดทางการเมืองชาวฝรั่งเศสในช่วงศตวรรษที่ 18 ในหนังสือคลาสสิก ที่ชื่อ “The Spirit of Law ” จุดมุ่งหมายที่ Montesquieu พยายามชี้ให้เห็นก็คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ อำนาจทั้ง 3 ส่วนนี้ ต้องมีความอิสระออกจากกัน ไม่ขึ้นแก่กัน เพราะการที่อำนาจใด ๆ ไปกระจุกตัวอยู่ที่บุคคลใด หรือกลุ่มคณะใดก็ตาม เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอำนาจอยู่ในมือ ย่อมจะหลงในอำนาจ และใช้อำนาจอย่างเกินตัวอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดการใช้อำนาจอย่างเกินขอบเขต จึงต้องมีการจัดสรรอำนาจ ให้อำนาจหนึ่งมีสิทธิ และพลังในการหยุดยั้งอำนาจหนึ่งลงได้เมื่อคราวจำเป็น (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556)

คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด มีแนวคิดจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ประกอบกับมาตรา 55/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2550 กำหนดให้ทุกจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร จัดตั้งคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดขึ้นคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่อง และเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัด ให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ดังนั้นคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด จึงถือเป็นระบบ และกลไกการตรวจสอบภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้ดำเนินการในลักษณะ สอดส่องดูแลและเสนอแนะ ในเรื่องการบริหารกิจการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามระเบียบทางราชการ ทั้งนี้การสอดส่อง ตามหน้าที่ดังกล่าว เป็นการสอดส่องตลอดเวลา (Real-time audit) ทำให้คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดทำหน้าที่เฝ้าระวังธรรมาภิบาลให้สังคม เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยภาคประชาชนเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในจังหวัด ในเรื่องแนวทางปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นผลให้การทำงานของภาครัฐเกิดประโยชน์สูงสุด อำนวยความสะดวก สนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เป็นสำคัญ เปรียบเสมือนเป็นแนวกันไฟ คอยป้องกันไฟที่อาจจะก่อความเสียหาย ได้ถือเป็นกลไกการป้องปรามการทุจริตภาคประชาชน ผ่านการสอดส่องและเสนอแนะ

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด กำหนดให้คณะกรรมการฯ สอดส่องทุกแผนงาน/โครงการของจังหวัดและส่วนราชการในจังหวัด ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัด เป็นเหตุให้คณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด มากกว่าการสอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง สุ่มเสี่ยงปฏิบัติหน้าที่เกินอำนาจที่กฎหมายกำหนด เพราะคณะกรรมการธรรมาภิบาลมีอำนาจหน้าที่ในการสอดส่อง และเสนอแนะเท่านั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด หลายวาระตั้งแต่รุ่นก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน ทราบถึงปัญหานี้ จึงมีความสนใจในการวิจัยการสอดส่องของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ตลอดจนศึกษาการให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด จากการปฏิบัติงานจริง ทำให้ทราบถึงขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียด ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการสอดส่อง และให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่า ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การ

แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เพื่อความชัดเจนในบทบาทอำนาจหน้าที่ และสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติภารกิจการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย
- 2) เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติภารกิจการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการศึกษา ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา เอกสารทางกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด คู่มือการติดตามโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการในการปฏิบัติงานการสอดส่อง และให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาล และ วิเคราะห์ข้อมูลตามหลัก SWOT Analysis ที่รวบรวมได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่าปัญหาสำคัญในการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การวิเคราะห์การสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย พบว่าปัญหาสำคัญในการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะ การปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกโครงการ การลงพื้นที่สอดส่องโครงการ การสรุปผลการสอดส่องนำเสนอที่ประชุม การให้ข้อเสนอแนะ การสรุปผลการสอดส่องจัดทำรายงานประจำปี ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะ การปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ยังขาดแนวทางในการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ เพิ่มทักษะในการวิเคราะห์ปัญหา ได้แก่ ความรู้ในการคัดเลือกโครงการ เทคนิคในการสอดส่องโครงการ เทคนิคในการสรุปผลการสอดส่องนำเสนอที่ประชุม และเทคนิคในการให้ข้อเสนอแนะ การจัดทำรายงานประจำปี เป็นต้น

2. ผลการปฏิบัติภารกิจการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย พบว่าการออกสอดส่องโครงการต่าง ๆ แต่ละโครงการอยู่คนละพื้นที่กัน ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ขาดงบประมาณการออกตรวจสอบสอดส่องของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เพราะปริมาณโครงการในจังหวัด มีโครงการจำนวนมาก แต่ละโครงการอยู่คนละพื้นที่กัน ควรกำหนด

ค่าใช้จ่ายตามระยะทางของโครงการ ทำให้สามารถออกสอส่งโครงการต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการ สอดส่องติดตามโครงการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เป็นเรื่องที่สอส่งค่อนข้างยาก เนื่องจาก คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ไม่รู้จักพื้นที่ดำเนินโครงการทุกโครงการ บางโครงการขาดรายละเอียด ของแผนงาน/โครงการ ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ต้องอาศัยข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เป็นหลัก ดังนั้นการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ นำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะยังทำได้ไม่เต็มที่ ประกอบกับ คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดบางท่าน ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด จึงไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

3. การสร้างเครือข่ายการสอส่งและให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย พบว่าการสร้างเครือข่ายที่มีจิตอาสาค่อนข้างยาก และยังขาดความรู้การเป็นเครือข่ายที่ดี อีกทั้งบางอำเภอไม่มี คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดประจำอยู่ ทำให้การสร้างเครือข่ายในอำเภอดังกล่าวขาดการ ประสานงานไปด้วย อย่างไรก็ตามการมีเครือข่ายมีประโยชน์อันจะช่วยให้คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ทำงานได้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสอส่งและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติการกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการ ธรรมาภิบาลจังหวัดเลย มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

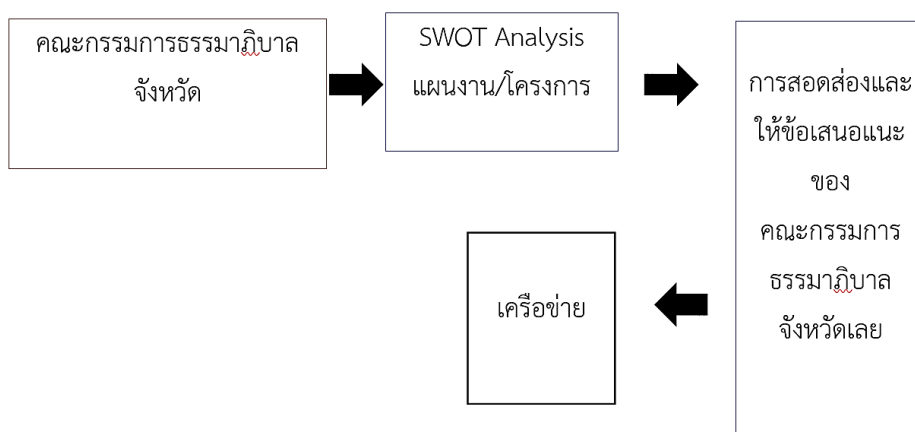
วิเคราะห์การปฏิบัติการกิจการสอส่งและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย จากการประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถนำเสนอถึงปัญหาของกระบวนการปฏิบัติการกิจได้ ดังนี้ การสอส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปี ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด หรือแผนงาน/โครงการของส่วนราชการในจังหวัด รวมถึงองค์ประกอบส่วน ท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งไม่จำกัดว่าเป็นแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในปีงบประมาณใด การแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัด ในความหมาย นี้คือ การดำเนินการกรณีเรื่องที่ คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ซึ่งมีความสอคล้องกับธรรมาภิบาล หรือ สอส่งแล้วพบเห็นในพื้นที่ ให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี good governance ใน ภาษาอังกฤษ หมายถึงหลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรม ของบุคลากรในองค์การ สำหรับรัฐบาลไทย ได้วางหลักของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้ว่า ประกอบด้วย หลักการ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักสำนึกรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า (สถาบันพระปกเกล้า, 2547) และยังสอคล้องกับงานวิจัย ทศพล ทรศนกุลพันธ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมองการสอส่งของรัฐ เป็นการพยายามสร้างกลไกการ สอส่งของผู้ปกครองหรือรัฐ เพื่อควบคุมพฤติกรรม ผู้อยู่ใต้ปกครองอยู่เสมอ กลไกการสอส่งนับเป็น เครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการรักษาระเบียบสาธารณะ (Public Order) ของรัฐ

ผลการปฏิบัติการกิจในการสอส่งและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย จากการประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผล การปฏิบัติการกิจในการสอส่งและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดเลย เพื่อให้การสอส่งโครงการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด จะต้องดูข้อเท็จจริงจากการดำเนินโครงการในพื้นที่ ประกอบข้อมูลรายละเอียดโครงการ โดยอาจใช้แบบสอส่งการดำเนินการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Checklist and Remark) ตรวจสอบใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นต้นน้ำ เป็นช่วงเตรียมโครงการหรือก่อนเริ่มโครงการ ขั้นกลางน้ำ เป็นช่วง

แปลงโครงการสู่การปฏิบัติ และชั้นปลายน้ำ เป็นช่วงโครงการแล้วเสร็จ เพื่อตรวจสอบและประเมินความคุ้มค่า และความโปร่งใสของโครงการ สอดคล้องกับ จารุวรรณ เมณฑกา (2546) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติจะให้ผลตามหลักนิติธรรมแล้ว นอกจากปลูกจิตสำนึกของคนให้มีคุณธรรมแล้วจะต้องมีการอภิปรายถกเถียงการยุติธรรมมารองรับคือมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบการยุติธรรมมีความเป็นนิติธรรมเป็นอิสระจากเกณฑ์และกระบวนการขั้นตอนการทำงานไม่ซับซ้อนเกินความจำเป็นจนเกิดความล่าช้า เปิดโอกาสให้มีการตัดสินใจ มีภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายต่อการพิจารณา ดำเนินการหรือตรวจสอบภายหลัง ทั้งขั้นตอนต้องไม่ยอมให้ข้าราชการมีดุลยพินิจตัดสินใจ เพื่อให้การทำงานเร็วมากเกินไปจนนำไปสู่ปัญหาคอร์รัปชันได้ง่าย การดำเนินการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่มาที่ไป คือ จุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนตอบปัญหาประชาชนหรือผู้ตรวจสอบได้ซึ่งงานวิจัยของ วรวิทย์ เปรมสมบัติ (2562) ได้ทำการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน ให้ความสำคัญกับเรื่องความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของกรมฯ มีการออกแบบโครงสร้าง ระบบปฏิบัติ และการทำงานของบุคลากรที่ดี ที่สอดคล้องตามหลักความโปร่งใสของหลักธรรมาภิบาลที่ทำให้ผลการประเมินตามหลักความโปร่งใส ก็ย่อมส่งผลให้ผลลัพธ์การดำเนินงานของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานสูงขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ระดับความสัมพันธ์ของความโปร่งใสกับผลการดำเนินงานของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง รวมถึงผลการดำเนินงานของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานที่อยู่ในระดับสูงมาก

การสร้างเครือข่ายการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย จากการประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการที่คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย เป็นตัวแทนเพียงบางอำเภอ แต่บางอำเภอไม่มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย การจะหาเครือข่ายที่ไม่มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลยในอำเภอนั้น ๆ ค่อนข้างยาก ประกอบกับ เครือข่ายที่สร้างขึ้นมาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของเครือข่ายเท่าที่ควร จึงเห็นควรจัดอบรมให้เครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทของเครือข่ายให้เข้มข้นขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัย ขนิษฐา กาญจนรังษิณห์ (2542) การทำงานแบบเครือข่ายก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เครือข่ายมีความหลากหลายทั้งแหล่งที่มา และประเภทของเครือข่ายซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ทำหน้าที่เฝ้าระวังธรรมาภิบาลให้สังคม เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยภาคประชาชนเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในจังหวัด ในเรื่องแนวทางปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นผลให้การทำงานของภาครัฐเกิดประโยชน์สูงสุด อำนวยความสะดวก สอนงตอบต่อความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ เปรียบเสมือนเป็นแนวกันไฟ คอยป้องกันไฟที่อาจจะก่อความเสียหายได้ ถือเป็นกลไกการป้องปรามการทุจริตภาคประชาชนผ่านการสอดส่องและเสนอแนะ จากการวิเคราะห์การสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย พบว่าการวิเคราะห์ตามหลัก SWOT Analysis จุดแข็ง พบว่ามีการตรวจสอบจากภาคประชาชน จุดอ่อนคือการขาดงบประมาณ โอกาสคือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนรวมถึงมีการสร้างเครือข่ายแต่ยังมีอุปสรรคคือการให้รายละเอียดโครงการไม่ครบถ้วน และคณะกรรมการธรรมาภิบาล ยังขาดความรู้ในการวิเคราะห์ จึงทำให้ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

แนวทางในการพัฒนาระบบการ นำไปสู่การพัฒนาที่ควรเพิ่มประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น โดยการเพิ่มประเด็นการพัฒนาศักยภาพหรือองค์ความรู้ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด และควรเพิ่มประเด็นการศึกษาค้นคว้า อำนาจหน้าที่ที่ควรปรับเปลี่ยนแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และส่งผลให้การปฏิบัติงานทำได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ทันเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการธรรมาภิบาลในรูปแบบ เครือข่าย นั้นเอง

สรุป

คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เกิดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมและสนับสนุน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่นแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2550 กำหนดให้ทุกจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร จัดตั้งคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดขึ้นคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่อง และเสนอแนะ การปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัด ให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต ซึ่งเปรียบเสมือนแนวกันไฟไม่ให้ไฟไหม้และลุกลามก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง และเป็นแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจหน่วยงานภาครัฐของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเลย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เพิ่มพูนสมรรถนะแก่คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ด้านความรู้ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล และพร้อมปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

1.2 เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกับภาคีที่ลงนามในบันทึกข้อตกลง MOU ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.3 ยกระดับเครือข่ายธรรมาภิบาลให้มีคุณภาพ มีความมั่นใจในการช่วยเหลืองานธรรมาภิบาลได้ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.4 ผลักดันงบประมาณให้เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ที่ยังไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณในด้านต่าง ๆ ได้ครอบคลุมตามที่กรรมการร้องขอได้ ทั้งในด้านงบประมาณที่ใช้ในการอบรมความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ให้แก่คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานหรือค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

1.5 พิจารณาความเหมาะสมในการปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องจากเดิม เน้นอิงกับวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้การปฏิบัติหน้าที่โดยเน้นการใช้คำว่า ธรรมาภิบาล ได้แก่ 1. หลักคุณธรรม 2. หลักนิติธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า

1.6 พิจารณาปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ให้มีบทบาทในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในเรื่องธรรมาภิบาลขององค์กรต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ในโครงการที่องค์กรเหล่านั้นได้ดำริ หรือตามภารกิจขององค์กรในรอบของตัวชี้วัดธรรมาภิบาลที่สร้างขึ้น

1.7 เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมการนำวัฒนธรรมธรรมาภิบาลไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรกำหนดประเด็นการสอบถามที่ชัดเจน ไม่กว้างเกินไป หรือแตกประเด็นจนเกินไป เพื่อให้ผู้ตอบแบบเข้าใจ และสามารถให้คำตอบได้ตรงประเด็นที่ต้องการ และควรใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามให้สั้นกว่านี้

2.2 ควรเพิ่มประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น โดยการเพิ่มประเด็นการพัฒนาศักยภาพหรือองค์ความรู้ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

2.3 ควรเพิ่มประเด็นการศึกษายบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ควรปรับเปลี่ยนแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และส่งผลให้การปฏิบัติงานทำได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ทันเหตุการณ์

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา กาญจนรังษิณท์. (2542). *การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา*. บางกอกบล็อกออฟเซ็ทการพิมพ์.
- จารุวรรณ เมณฑกา. (2546). ความโปร่งใส (Transparency) ในการดำเนินการของรัฐ. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา*, 2(1), หน้า 39-47. <http://ombstudies.ombudsman.go.th/download/Journals/3-14.pdf>
- ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. (2564). *การพัฒนามาตรการคุ้มครองพลเมืองจากการสอดส่องการสื่อสารของรัฐ*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทศพล วรรณกุลพันธ์. (2564). รัฐตำรวจ: อำนาจทางกฎหมายของรัฐบาลไทยในการสอดส่องพลเมืองบนโลกไซเบอร์. *CMU Journal of Law and Social Sciences*, 14(2), 175-176. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/view/249443/169278>

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). *สังคมวิทยาการเมือง*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรวิทย์ เปรมสมบัติ.(2562). *ความสัมพันธ์ของความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันพระปกเกล้า. (2547). *วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี*. สถาบันพระปกเกล้า.